

opusdei.org

Molt humans, molt divins (XII): El que veritablement importa

El repte de ser pobre d'esperit vivint al mig del món.

19/04/2022

La mitjanit està per caure. Ja fa un parell d'hores que el soroll s'ha traslladat dels carrers a l'interior de les cases. Ara regna el silenci. S'escolten les passes lentes d'una jove natzarena, visiblement encinta, que avança agafant el braç del seu espòs.

Tots dos busquen gairebé a les palpentes l'estable que els han ofert per passar la nit. Déu vol veure néixer el seu Fill a la terra. Ell, que tot ho pot, ha decidit preparar-li un lloc gairebé a la intempèrie. «La paraula divina es va tornar incapaç de parlar (...). Qui ho hauria esperat? Nadal és celebrar un Déu inèdit, que canvia la nostra lògica i les nostres expectatives (...). El Nadal de Jesús no ofereix l'escalfor segura de la xemeneia, sinó l'esgarrifança divina que sacseja la història».^[1]

Tot i que amb el pas del temps el record del portal de Betlem hagi quedat com el d'un lloc acollidor, també des del punt de vista material, és probable que no fos tan càlid com ens l'imaginem. Què pretenia Déu amb aquesta elecció seva que representem d'any en any a les nostres llars? Aquella nit, Josep i Maria van compartir el tresor de la pobresa. Els pares de Jesús van ser

alliberats de tot el que podia eclipsar la veritable riquesa que estaven a punt de rebre. Podent triar qualsevol lloc, qualsevol comoditat, el Creador tria la privació de tot per mostrar-nos què és el que veritablement importa.

El Regne és dels pobres

«Ho assegurem tot, tret del bon clima i l'amor:» això deia un cartell a l'entrada d'una empresa d'assegurances, en una ciutat en què la meteorologia canvia molt sovint. Si no podem decidir quin temps farà, encara menys podem garantir l'afecte dels altres. No hi ha prou diners al món per obligar algú a estimar amb sinceritat. Vet aquí, doncs, una realitat que potser ens pot posar una mica nerviosos, perquè no ens proporciona la seguretat que experimentem en altres àmbits. Però hem de viure amb aquest «marge d'error»: la preocupació per tenir el

control bloqueja qualsevol intent d'estimar i de ser estimats; impossibilita la felicitat, senzilla però robusta, de qui entrega i rep gratuïtament. «Feliços els pobres en l'esperit: d'ells és el Regne del cel» (*Mt 5, 3*): així inicia Jesús el Sermó de la muntanya. El Mestre ofereix la felicitat, a la terra i al cel, als qui posen la seva seguretat i la seva riquesa en Déu.

La virtut de la pobresa —que no s'identifica amb la pobresa material, econòmica, que l'Església ens anima a alleujar— forma part de la tempraça: és una disposició que modera, és a dir, que posa al seu lloc exacte la nostra relació amb els béns que Déu ha creat. El pobre de cor posseeix i gaudeix de les coses sense ser posseït per aquestes; evita posar la seva seguretat en l'acumulació de béns; sap detectar en si mateix aquesta tendència que tenim a construir la nostra vida, fins i tot de

manera no tan conscient, com si la felicitat depengués fonamentalment del que tenim... I això, malgrat aquella advertència de Jesús: «Però ai de vosaltres, els rics: ja heu rebut el vostre consol!» (Lc 6, 24).

Després de molts anys dedicats a escoltar tota mena de persones, sant Josepmaria comentava: «Quan algú centra la seva felicitat exclusivament en les coses d'aquí baix —he estat testimoni de veritables tragèdies—, perverteix el seu ús raonable i destrueix l'ordre disposat sàviament pel Creador. Aleshores el cor resta trist i insatisfet; s'endinsa per camins d'un descontentament etern».^[2] La pobresa ens permet adonar-nos de com en són d'efímeres moltes «seguretats» materials, o de com en són de superficials certs moments de consol que no toquen el fons de l'ànima. La pobresa d'esperit ens permet, en fi, gaudir veritablement de la realitat, perquè ens connecta

amb la senzilla, amb les persones,
amb Déu: amb tot el que vol ser,
sense més ni més, contemplat, i que
sadolla d'aquesta manera els nostres
desitjos més profunds.

«Pobre d'esperit, no significa
exactament “home obert als altres”,
és a dir, a Déu i al proïsme?», es
preguntava sant Joan Pau II, durant
la visita que va fer el 1980 a una
favela de Rio de Janeiro. «No és
veritat que aquesta benaventurança
dels “pobres d'esperit” tanca alhora
una advertència i una acusació? (...).
“Ai de vosaltres”: aquesta paraula
sona severament i
amenaçadorament, sobretot en boca
d'aquest Crist que acostumava a
parlar amb bondat i mansuetud».^[3]
És veritat, el pecat ha trastocat el
nostre desig de possessió, de manera
que fàcilment deformem la nostra
relació amb els béns creats. L'avidesa
per posseir potser es veu
intensificada per una cultura en què

el valor econòmic —manifestat al seu torn en estatus social o en imatge davant dels altres— ha arribat a ser, de vegades, la font última de valor. La nostra cultura tendeix a fer-nos pensar que la prosperitat i el confort són la clau de la felicitat. I, tanmateix, tots ens adonem que la veritable alegria d'una persona es mesura més aviat per la profunditat i l'autenticitat de les seves relacions amb els altres. Aquesta és la riquesa del pobre de cor; al seu costat, la solitud de qui viu envoltat de luxe apareix moltes vegades com una pobresa dramàtica.

Una harmonia que cadascú ha de trobar

Any 1968. En el marc d'una entrevista sobre el lloc de la dona a la societat, la periodista pregunta a sant Josepmaria per la virtut de la pobresa: vol saber com viure-la i transmetre-la des de la vida de la

llar. La resposta parteix d'una premissa ben nítida: «Qui no ami i visqui la virtut de la pobresa, no té l'esperit de Crist. I això val per a tothom: tant per a l'anacoreta que es retira al desert, com per al cristià corrent que viu enmig de la societat humana»,^[4] és a dir, que persones externament molt diferents, com una que es retira al desert i una altra que treballa en l'enrenou de la ciutat, poden viure la virtut de la pobresa amb un autèntic esperit cristià. Tanmateix, mentre que «desert» sembla dir «pobresa» des de tots els angles, com pot ser pobre algú que viu al mig dels béns del món? Quin model pot seguir?

Sant Josepmaria s'atura a desenvolupar la qüestió amb detall. En un primer moment, identifica dos aspectes en la nostra relació amb les coses materials: dos pols, aparentment contraris, que cal conciliar. D'una banda, la necessitat

d'una «pobresa real, que es noti i es toqui —feta de coses concretes—, que sigui una professió de fe en Déu, una manifestació que el cor no se satisfà amb les coses creades, sinó que aspira al Creador». D'altra banda, la naturalitat amb què un cristià ha de ser «un més entre els seus germans els homes, en la vida dels quals participa, amb els quals s'alegra, amb els quals col·labora, estimant el món i totes les coses bones que hi ha en el món, utilitzant totes les coses creades per resoldre els problemes de la vida».^[5] En aquestes paraules queda plantejat el repte de la pobresa d'esperit al mig del món: estar desenganxat de les coses i, alhora, estimar-les com a regals de Déu per compartir entre els homes. Però la pregunta continua vigent: com ens podem orientar en aquest afany?

Si mirem la vida de Crist com ens la mostren els evangelis, no hi veiem un abandonament absolut dels béns.

Més aviat veiem que, sent d'una posició modesta, ni ric ni pobre, els utilitza d'una manera equilibrada, virtuosa, perfecta. Jesús era conegut al poble perquè es guanyava l'aliment amb la professió que exercia al costat del seu pare (cf. *Mt* 13, 55); tenia una túnica bona (cf. *Jn* 19, 23); algunes reunions socials a les quals acudia eren generoses, fins al punt que, per acusar-lo, el van qualificar de menjador i bevedor (cf. *Mt* 11, 19), i va convidar diverses persones de bona posició econòmica —Mateu, Zaqueu, Josep d'Arimatea i d'altres— a obrir-se al Regne de Déu. D'altra banda, també és clara la seva predilecció, tant en la seva activitat diària com en la seva predicació, pels qui materialment no tenien res: posa la vídua pobra com a exemple de relació amb Déu, en comparació amb els rics (cf. *Lc* 21, 1-4); explica com el pobre Llätzer arriba al si d'Abraham, mentre que el ric que vivia al seu costat es queda fora (*Lc* 16, 19-23);

diu clarament que «és més fàcil que un camell passi pel forat d'una agulla que no pas que un ric entri al Regne de Déu» (*Mt* 19, 24); aconsella als seus deixebles no portar a la seva missió res que no sigui imprescindible (cf. *Lc* 10, 4-11), i ell mateix neix en una gruta aliena i serà sepultat en un sepulcre aliè. Jesús viu lliure de lligams materials i, alhora, gaudeix dels béns creats. No és una qüestió d'equilibri — compromís inestable entre dos pols —, sinó d'harmonia: la bellesa de la forma aconseguida. I aquesta harmonia la trobem en Jesucrist.

Però no existeixen receptes universals: «Assolir la síntesi entre aquests dos aspectes és, en bona part, qüestió personal, qüestió de vida interior, per jutjar en cada moment, per trobar en cada cas allò que Déu ens demana. No vull, doncs, donar regles fixes».^[6] Existeix, en efecte, el perill d'uniformar, la possibilitat de

deixar-se portar per la temptació d'elaborar una llista d'estàndards per a, enganyosament, estar segurs que vivim una virtut. Tanmateix, aquest tipus de plantejaments oblida el paper indispensable de la prudència, sense el qual les virtuts senzillament no poden existir. Per això, no es tracta de guiar-se tant per «regles teòriques» com per «aquesta veu interior, que ens fa adonar que s'està infiltrant l'egoisme o la comoditat indeguda».^[7] L'important, assenyalava en un altre moment sant Josepmaria, «no es concreta en la materialitat de posseir tal cosa o bé de mancar de tal altra, sinó en captenir-se segons la veritat que ens ensenya la nostra fe cristiana: els béns creats són solament això: mitjans».^[8] Per exemple, respecte de l'elegància en la manera de vestir, aconsellava quelcom que es pot aplicar a altres camps de la vida ordinària: «Has d'anar vestit a to amb la teva condició, el teu ambient,

la teva família, la teva feina..., com els teus companys, però per Déu».^[9] Finalment, aportava suggeriments freqüents que cadascú podia aplicar a les seves circumstàncies: no crear-se necessitats, cuidar el que es té, prescindir d'alguna cosa durant una temporada, donar el millor als altres, acceptar amb alegria les incomoditats, no queixar-se si falta alguna cosa... i tantes altres coses petites que cadascú pot descobrir en un camí d'oració.

Amor al món i solidaritat

Sant Josepmaria va experimentar la pobresa material en diversos moments de la seva vida.^[10] A més, va intentar mantenir certs costums personals per assegurar el seu esperit de pobresa, tot i que no els considerava aplicables a tots els fidels de l'Obra. Fora d'això, era conscient que Déu el cridava a transmetre un esperit de santedat al

mig del món, no fora d'aquest. Així que, tot i que altres persones estiguessin cridades a gestos radicals d'abandonament del material com a testimoni de la riquesa suprema de Déu, estava convençut que quelcom específic dels cristians corrents seria convertir-se en «testimoniatge explícit d'amor al món» i de «solidaritat amb els homes».^[11]

L'estiu del 1974 va tenir una reunió amb diversos matrimonis a Lima. Aquella trobada era una sorpresa, ja que el fundador de l'Opus Dei havia estat indisposat els dies anteriors. «Pare, a mi m'agrada que la meva família visqui amb cert confort», va començar dient un assistent, com a preàmbul per preguntar-li com viure la pobresa en aquest context. «Una cosa és que visquis amb cert confort, i una altra cosa és que facis una ostentació de luxe», va respondre sant Josepmaria. «La segona part no la veuria bé; la primera, sí. És més!,

tens el deure de procurar als teus aquest cert confort (...). Porta't com un bon marit, com un bon pare, i sigues generós amb la teva dona i amb els teus fills. I després, no facis ostentació de luxe, fastigueja't una mica i ajuda els altres». ^[12] Aquí es delinea el que pot ser un itinerari de pobresa al mig del món, estimant els béns que ens ha donat Déu: generositat sense luxe, incomodar-se personalment per exercir-nos en aquesta virtut, ajudar els que ho necessiten.

També en una altra ocasió, sant Josepmaria posava com a exemple una dona que coneixia, d'avançada edat, que vivia la virtut de la pobresa enmig d'una vida sense conflictes econòmics: «Aquesta persona, de la qual ara us parlo, residia en una casa de llinatge, però no despenia per a si mateixa ni dues pessetes el dia. En canvi, retribuïa molt bé el servei, i la resta era destinada a ajudar els

necessitats, mentre passava, ella mateixa, privacions de tota mena. No li faltaven, a aquesta dona, molts d'aquests béns que tanta gent ambiciona, però ella era personalment pobra, molt mortificada, despresa de tot per complet». ^[13]___

La virtut de la pobresa viscuda al mig de les ciutats suposa la preocupació efectiva per qui passa conflictes econòmics. «L'oració a Déu i la solidaritat amb els pobres i els que pateixen són inseparables», assenyala el Papa Francesc. «Per celebrar un culte que sigui agradable al Senyor, cal reconèixer que tota persona, fins i tot la més indigent i menyspreada, porta impresa per si mateixa la imatge de Déu (...). La trobada amb una persona en condició de pobresa sempre ens provoca i interroga. Com podem ajudar a eliminar o, almenys, alleujar la seva marginació i sofriment? Com

la podem ajudar en la seva pobresa espiritual?». ^[14] Aquestes preguntes interpel·len de manera especial els cristians que volen portar Crist als ambients professionals, on tant es pot fer per ajudar els altres. Per això sant Josepmaria insistia a dir que «tenim l'obligació de procurar que cada dia hi hagi al món menys pobres (...). La riquesa la proporciona el treball, fills meus, l'especialització, la promoció professional, i l'Obra està fundada en el treball». ^[15]

* * *

«Tingueu en molt poc el que heu donat, doncs tant heu de rebre», ^[16] diu santa Teresa de Jesús. La virtut de la pobresa ens permet ser feliços en qualsevol circumstància; també quan ens falta el que és necessari. Ser pobres d'esperit significa que no posem la confiança en els béns que podem controlar, sinó en Déu i, a

través d'ell, en els altres. «Lliures per estimar: aquest és el sentit del nostre esperit de pobresa, austeritat i despreniment».^[17] Entrar en aquest espai de llibertat, en el qual només ens importa l'únic necessari (cf. *Lc* 10, 42), el que veritablement importa, és quedar-se amb la millor part, que no ens serà presa.

Andrés Cárdenas M.

[1] Francesc, Audiència, 19.XII.2018.

[2] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 118.

[3] Sant Joan Pau II, *Discurs*, 2.VII. 1980.

[4] Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 110.

[5] *Ibidem*.

[6] Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 110.

[7] *Ibídem*, núm. 111.

[8] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 118.

[9] *Ibídem*, núm. 122.

[10] Com a exemple es poden esmentar la fallida del negoci del seu pare quan era un adolescent, els duríssims anys de la Guerra Civil espanyola i les penúries materials quan va arribar a Roma.

[11] Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 110.

[12] Sant Josepmaria, notes d'una reunió familiar, 25.VII.1974.

[13] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 123.

[14] Francesc, Missatge, 15.XI.2020.

[15] Sant Josep maria, notes d'una reunió familiar, 24.IV.1967.

[16] Santa Teresa, *Camí de perfecció*, 33, 2.

[17] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 14.II.2017, núm. 8.

.....

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-es/article/molt-humans-molt-divins-xii-el-que-veritablement-importa/> (27/03/2025)